

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudcem Martinem Kopou ve věci

žalobkyně: **Mgr. V. M.**
X

zastoupena Mgr. Magdalenou Dvořákovou Cilínkovou, advokátkou
Bolzanova 1615/1, Nové Město, 110 00 Praha 1

proti
žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**
se sídlem Křížová 25, 225 08 Praha 5

o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 8. 2. 2023, č.j. X,

takto:

- I. Žaloba se *zamítá*.
- II. Žalobkyně *nemá právo* na náhradu nákladů řízení.
- III. Žalované *se nepřiznává* náhrada nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Podstata věci

- 1. Žalovaná přiznala žalobkyni invalidní důchod pro invaliditu I. stupně. Žalobkyně je ovšem toho názoru, že její pracovní schopnost poklesla ve vyšší míře odpovídající II. stupni invalidity. Krajský soud proto musel posoudit, zda tomu tak skutečně je.

II. Rozhodnutí žalované a související skutkové okolnosti věci

- 2. Žalobkyně v létě roku 2022 požádala žalovanou o přiznání invalidního důchodu. Žalovaná jí rozhodnutím ze dne 20. 10. 2022, č. j. X, přiznala invalidní důchod pro invaliditu I.

stupně („prvostupňové rozhodnutí“). Podkladem pro toto rozhodnutí byl posudek posudkového lékaře Okresní správy sociálního zabezpečení Brno-venkov („první posudek“), který dospěl k závěru, že z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu poklesla pracovní schopnost žalobkyně o 35 %.

3. První posudek shledal u žalobkyně středně těžkou poruchu rovnováhy. Je u ní výrazná nejistota, závratě s vegetativním doprovodem – zvracením. První posudek stav žalobkyně podřadil pod kapitolu VIII (postižení ucha, bradavkového výběžku, sluchu), oddíl A, položku 8b přílohy k vyhlášce č. 359/2009 Sb., kterou se stanoví procentní míry poklesu pracovní schopnosti a náležitosti posudku o invaliditě a upravuje posuzování pracovní schopnosti pro účely invalidity („vyhláška“). Toto ustanovení hovoří o středně těžkých poruchách, v podobě výrazné nejistoty a projevech závratí při celodenním zatížení, opakovaných prudkých závratích s vegetativními projevy, zvracením při obvyklém (středním) duševním a tělesném zatížení, častějším výskytu záchvatů delšího trvání, přičemž záchvaty ovlivňují pracovní činnost.
4. Žalobkyně podala proti prvostupňovému rozhodnutí námitky. V řízení o námitkách proto proběhlo nové posouzení zdravotního stavu žalobkyně. Nový posudek o invaliditě posudkového lékaře žalované z pracoviště v Brně ze dne 7. 2. 2023 („druhý posudek“) dospěl k částečně odlišným závěrům než první posudek. Rozhodující příčinu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu s nejvýznamnějším dopadem na pokles pracovní schopnosti je podle něj zdravotní postižení uvedené v kapitole XIII (postižení svalové a kosterní soustavy), oddílu E (dorzopatie a spondylopatie), položce 1c přílohy k vyhlášce, pro které se stanovuje míra poklesu pracovní schopnosti 40 %. Procentní míru poklesu pracovní schopnosti ve smyslu § 3 vyhlášky druhý posudek už neměnil.
5. Podle druhého posudku jde o středně těžké funkční postižení páteře s poruchou statiky a dynamiky páteře s nedostatečností svalového korzetu a příznaky poruchy svěrače, ale bez trvalého neurologického nálezu. Druhý posudek hodnotil stav žalobkyně při horní hranici rozmezí, v čemž zohlednil i dopad nemocí na pracovní zapojení a ostatní nemoci. Jejich závažnost v dané době tuto hranici nepřevyšovala. Nedalo se prokázat těžší funkční postižení. Zdravotní stav odpovídal I. stupni invalidity. Přezkum zdravotního stavu částečně potvrdil námitky žalobkyně. První posudek posudkově nezhodnotil její celkový zdravotní stav. Nepotvrdily se ale námitky ve vztahu ke stupni invalidity, a to ani při změně posudkového posouzení. Žalobkyně se dlouhodobě adaptovala na chronické problémy bez jednoznačné progresy potíží a nálezů v čase. Ve zvoleném procentním hodnocení se zohledňuje celý zdravotní stav žalobkyně. Druhý posudek tedy sice vyjadřuje nesouhlas s prvním posudkem ve stanovení hlavní diagnózy, ale souhlasí s přiznáním invalidity v I. stupni s kontrolou.
6. Žalovaná na základě druhého posudku zamítla námitky žalobkyně a potvrdila prvostupňové rozhodnutí svým rozhodnutím ze dne 8. 2. 2023, č.j. X („rozhodnutí žalované“).

III. Žaloba

7. Žalobkyně namítá, že podklady pro vydání rozhodnutí žalované neobsahovaly úplné zjištění důsledků jejího skutečného zdravotního stavu, zejména pokud jde o dopad zdravotního stavu na její celkovou výkonnost, pohybové schopnosti, schopnost zvládat denní aktivity a na kvalitu života. Druhý posudek dospěl k jinému závěru o rozhodující

příčině nepříznivého zdravotního stavu žalobkyně než první posudek. Tuto příčinu podřadil pod zcela jinou kapitolu přílohy vyhlášky, aniž by to však odůvodnil.

8. Žalobkyně mj. trpí syndromem konu, projevujícím se inkontinencí řitního svěrače. Na toto zdravotní omezení se žalobkyně po letech relativně adaptovala bez významného omezení pracovní schopnosti. K zásadní změně zdravotního stavu však došlo v červnu 2021. Od té doby žalobkyně trpí poruchou rovnováhy a poruchou zraku levého oka. Tato zdravotní omezení podle žalobkyně žalovaná dostatečně. Omezení zraku levého oka nezohledňuje v podstatě vůbec, ač to subjektivně žalobkyni omezuje z pracovního hlediska nejvíce.
9. Zdravotní stav žalobkyně je již od vzniku invalidity takový, že se cca každých pět dnů opakuje rotační závrať. Vždy s nevolností, někdy i zvracením. Závrať žalobkyni probudí i ze spaní (tedy v leže a v klidu). Cítí, jak se jí rychle a trhaně pohybují pod víčky oční bulvy a dále cítí v hlavě fiktivní pohyb jakoby jízdy na kolotoči, což ji probudí. Vedle lůžka musí mít miskou pro případ zvracení, protože se jí ne vždy podaří dojít na WC. Pro eliminaci pádů používá hole. Uvnitř se zachycuje stěn a nábytku, některá místa v domácnosti musela opatřit madlem. I přes shora uvedená opatření žalobkyně vícekrát v měsíci upadne (při pádu ji unikne stolice či moč). Při závratí je rotace tak rychlá, že se žalobkyně neudrží ve stoji a nutně hledá jakoukoliv oporu. Žalobkyně proti závratím užívá až tři tablety Kinedrylu před každou cestou mimo domov. Má velmi omezený zrak levého oka, prostorové vidění vlevo jí zcela chybí. Nezvládá souvislou orientaci těla v prostoru a hrozí ji pády (naráží do lidí, neodhadne vzdálenost apod.).
10. Žalobkyně namítá, že podle § 2 odst. 3 vyhlášky se procentní míra poklesu pracovní schopnosti stanoví podle rozhodujícího zdravotního postižení, ovšem se zřetelem k závažnosti vlivu ostatních zdravotních postižení na pokles pracovní schopnosti. Ustanovení § 3 odst. 1 vyhlášky navíc umožňuje zvýšit horní hranici procentní sazby míry poklesu pracovní schopnosti o 10 %. Druhý posudek vůbec nevzal v úvahu dopad zdravotních omezení na život žalobkyně a na základě skutkového stavu dospěl k nesprávnému posudkovému závěru.
11. Žalobkyně nesouhlasí se zařazením hlavní příčiny dlouhodobě nepříznivého stavu pod kapitolu XIII, oddíl E, položku 1c přílohy k vyhlášce. Trvá na tom, že se správně měla použít kapitola VIII, oddíl A, položka 8c s mírou poklesu 50 %. S 10 % navýšením pro další onemocnění žalobkyně, by se jednalo o míru poklesu pracovní schopnosti 60 % a vyšší, což odpovídá II. stupni invalidity. Dosavadní zhodnocení dlouhodobě nepříznivého stavu je nedostatečné. Soud by měl nechat přezkoumat zdravotní stav žalobkyně znalci z oboru zdravotnictví – odvětví posudkové lékařství, kteří jsou součástí posudkových komisí Ministerstva práce a sociálních věcí („posudkové komise“).

IV. Vyjádření žalované a zadání třetího posudku

12. Žalovaná s ohledem na námitky žalobkyně navrhla důkaz posudkem posudkové komise, jejímž úkolem je posouzení zdravotního stavu a pracovní schopnosti pro účely přezkumného řízení soudního.
13. Soud na tento návrh žalované přistoupil a požádal posudkovou komisi o vypracování nového posudku, který posudková komise připravila dne 15. 8. 2023 („třetí posudek“).

V. Jednání před krajským soudem a provedení třetího posudku k důkazu

14. Dne 13. 9. 2023 se u soudu ve věci konalo jednání. Soud nejprve zrekapituloval obsah spisu a přistoupil k dokazování. K důkazu provedl třetí posudek. Posudková komise se skládala z předsedkyně MUDr. E. P. a neuroložky MUDr. J. K. Žalobkyně se jednání posudkové komise zúčastnila. Lékaři ji vyšetřili. Posudková komise měla k dispozici spis soudu včetně rozhodnutí a žaloby, spis Okresní správy sociálního zabezpečení Brno-venkov, který obsahoval lékařské nálezy a záznamy o jednáních i spis žalované pro námitkové řízení včetně lékařských nálezů.
15. V diagnostickém souhrnu třetí posudek popisuje zdravotní obtíže, které spočívají v chronickém bolestivém víceetážovém syndromu páteře (bolest lokalizovaná v různých oblastech páteře), stavu po kompresivní zlomenině 12. hrudního obratle v lednu 2015, což komplikuje rozvoj kónu, klinicky sfinktrová dysfunkce (poruchy spojené s únikem moči a stolice) a lehká občasná inkontinence stolice při poškození svěrače. Podle anorektální manometrie v říjnu 2022 se potvrdila nedostatečnost vnitřního i zevního svěrače. Třetí posudek dále zmiňuje benigní polohové paroxysmální vertigo (nevážná občasná náhlá polohová závrať vycházející z vnitřního ucha) u zadního kanálku vprav, které má žalobkyně od září 2021, a levostranný zánikový vestibulární syndrom (onemocnění rovnovážného systému organismu) a nedoslýchavost vlevo.
16. V diagnostickém souhrnu se dále píše o prolaktinomu (nezhoubný nádor hypofýzy vzniklý z buněk tvořících hormon prolaktin), pro který žalobkyni sledují od roku 2004 a má nastavenou terapii od ledna 2022. MR vyšetření vedlo ke stacionárnímu nálezu v čase. Třetí posudek následně zmiňuje poruchu zraku levého oka, která náhle vznikla 29. 6. 2021 při hypertenzní krizi (akutní stav charakterizovaný náhlým a závažným zvýšením krevního tlaku). Tato porucha nadále trvá se zlepšením zraku v čase. V anamnéze žalobkyně je leidenská mutace (vrozené onemocnění, které způsobuje zvýšenou srážlivost krve). Dále třetí posudek zmiňuje varixy dolních končetin (žilní městky, které vznikají jako následek dlouhodobého přetěžování žíly nadměrným množstvím krve) a chronická žilní nedostatečnost. Anamnéza žalobkyně obsahuje i steatózu jater (v jaterní tkáni dochází ke změnám normálních biologických pochodů) a hepatomegalie (objektivně prokazatelné zvětšení jater proti normě). V neposlední řadě žalobkyně trpí obezitou I. stupně (BMI 32,65).
17. V posudkovém hodnocení posudková komise u žalobkyně konstatuje, že rozhodující příčinou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu žalobkyně je *chronický bolestivý syndrom páteře* po starém úraze z ledna 2015. Jedná se o středně těžké funkční postižení. Nejedná se o postižení těžké. K datu vydání rozhodnutí žalované tedy šlo o zdravotní postižení uvedené v kapitole XIII, oddíl E, položce 1c přílohy k vyhlášce, pro které se stanovuje míra poklesu pracovní schopnosti 40 % (rozpětí 30 až 40 %). Posudková komise ho hodnotila při horní hranici rozpětí s ohledem na ostatní zdravotní postižení žalobkyně. Procentní míru poklesu pracovní schopnosti ve smyslu § 3 a 4 vyhlášky již neměnila.
18. Ostatní uvedená zdravotní postižení, pokud by byla rozhodující příčinou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu žalobkyně, by posudková komise hodnotila s nižší taxací bez přiznání invalidity. Zohlednila je horní hranici procentního rozmezí zvolené položky. Pokud by tedy byla příčinou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu jiná výše uvedená onemocnění, nevedlo by to k přiznání invalidity. Posudková komise

poznamenala, že hodnoty procentní míry poklesu pracovní schopnosti se pro jednotlivá zdravotní postižení nesčítají.

19. Posudková komise se ztotožnila s druhým posudkem ve stanovení posudkově rozhodné diagnózy a ve stanovení stupně invalidity. Dospěla po zhodnocení podkladové dokumentace ke zjištění, že posudkový závěr byl správný a lze ho potvrdit. Posudková komise se ztotožňuje i se stanovením data vzniku invalidity a stanovením doby platnosti posudku. Neztotožnila se naopak s prvním posudkem. Po zhodnocení podkladové dokumentace vyhodnotila závěr prvního posudku jako nesprávný. Odlišně hodnotí stanovení posudkově rozhodné diagnózy. Ale souhlasí se závěrem o stanovení stupně invalidity.
20. Posudková komise stanoví pokles pracovní schopnosti žalobkyně z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu k datu vydání napadeného rozhodnutí ve výši celkem 40 %. *Žalobkyně je invalidní v I. stupni.* Se zjištěným zdravotním stavem dokáže vykonávat soustavnou výdělečnou činnost jen s podstatně menšími nároky na tělesné schopnosti a v podstatně menším rozsahu a intenzitě. Má vysokoškolské vzdělání s možností rekvalifikace.
21. Další důkazy soud neprováděl. Neshledal důvod pro pořizování znaleckého posudku. Bylo by to nadbytečné, protože soud měl na základě třetího posudku skutkový stav za dostatečně zjištěný (viz také body 29-30 níže). Po krátkém přerušení soud vyhlásil tento rozsudek.

VI. Hodnocení věci

22. Žaloba *není důvodná.*
23. Právní úpravu posuzování invalidity a podmínek trvání nároku na invalidní důchod obsahuje § 39 zákona o důchodovém pojištění. Upravuje tři stupně invalidity. Jestliže pracovní schopnost pojištěnce poklesla nejméně o 35 %, avšak nejvíce o 49 %, jedná se o invaliditu I. stupně. Pokud se jedná o pokles pracovní schopnosti nejméně o 50 %, avšak nejvíce o 69 %, jedná se o invaliditu II. stupně. A konečně v případě poklesu nejméně o 70 % se jedná o invaliditu III. stupně.
24. Při určování poklesu pracovní schopnosti se bere v úvahu, zda jde o zdravotní postižení trvale ovlivňující pracovní schopnost, zda se jedná o tzv. stabilizovaný zdravotní stav a zda, resp. jak se pojištěnec na své zdravotní postižení adaptoval. V souladu s § 39 odst. 6 zákona o důchodovém pojištění platí, že se za stabilizovaný zdravotní stav považuje takový zdravotní stav, který se ustálil na úrovni, která umožňuje pojištěnci vykonávat výdělečnou činnost bez zhoršení zdravotního stavu vlivem takové činnosti; udržení stabilizace zdravotního stavu lze přitom podmínit dodržováním určité léčby nebo pracovních omezení.
25. Správní rozhodnutí o nároku na invalidní důchod – včetně rozhodnutí o přiznání invalidního důchodu odpovídajícího určitému stupni invalidity – závisí především na *odborném lékařském posouzení*. Zdravotní stav a pracovní schopnost občanů pro účely přezkumného řízení soudního ve věcech důchodového pojištění posuzuje posudková komise, pokud se napadené rozhodnutí zakládá na posudku okresní správy sociálního zabezpečení. *Při přezkumu takového rozhodnutí neposuzuje soud věcnou správnost posudku, neboť k tomu nemá potřebné odborné znalosti.* Posudek posudkové komise soud hodnotí jako každý jiný důkaz podle běžných zásad dokazování v soudním řízení správním

(§ 77 odst. 2 soudního řádu správního). S ohledem na jeho mimořádný význam *bývá tento posudek rozhodujícím důkazem, pokud z hlediska své celistvosti a přesvědčivosti nevzbuzuje žádných pochyb*, a nejsou-li tu ani žádné jiné skutečnosti nebo důkazy, které by správnost posudku mohly zpochybňovat.

26. Požadavek úplnosti a přesvědčivosti kladený na tyto posudky spočívá v tom, aby se posudková komise vypořádala se všemi rozhodujícími skutečnostmi. Především s těmi, které posuzovaný namítá. Kromě toho musí posudková komise své posudkové závěry náležitě odůvodnit. Jelikož žalovaná rozhoduje o trvání nároku na invalidní důchod ve dvouinstančním řízení, podléhá zejména její rozhodnutí v námitkovém řízení požadavkům na jasnost, srozumitelnost a úplnost odůvodnění (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 7. 9. 2011, č. j. 6 Ads 99/2011-43). Jsou-li v posudkových hodnoceních zdravotního stavu rozpory, může je krajský soud v rámci zjišťování skutkového stavu řešit i porovnáním tzv. srovnávacího posudku posudkové komise (viz k tomu rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 5. 2013, č. j. 6 Ads 12/2013-22).
27. Soud v předmětné věci vyhodnotil zjištěný skutkový stav na základě třetího posudku. Má všechny formální náležitosti podle § 7 vyhlášky. Posudková komise zasedala v řádném složení za splnění procesních požadavků stanovených právní úpravou. Podle soudu tedy třetí posudek nemá formální vady.
28. Ohledně úplnosti předloženého posudku soud uvádí, že posudková komise vycházela ze všech dostupných lékařských zpráv. Hodnotila všechna relevantní zdravotní postižení žalobkyně. Za rozhodující zdravotní postižení označila chronický bolestivý syndrom páteře po starém úraze z ledna 2015 (viz bod 17 výše).
29. V určení rozhodující příčiny dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu žalobkyně se tedy třetí posudek shoduje se závěry druhého posudku (body 4-5 výše). Své závěry posudková komise v dostatečné míře odůvodňuje. *Posudková komise navíc žalobkyni vyšetřila.* Třetí posudek o invaliditě díky tomu plní kritérium přesvědčivosti. Soud proto nemá o stávajícím posouzení zdravotního stavu žalobkyně žádné pochybnosti. Proto vycházel ze třetího posudku o invaliditě jako ze stěžejního důkazu v otázce její invalidity. Soud již nepovažoval za nutné pořizovat doplnění posudku, srovnávací posudek nebo dokonce znalecký posudek.
30. Byť se druhý a třetí posudek odlišují od prvního posudku ve zvolené položce podle přílohy k vyhlášce, *všechny posudky dochází ve výsledku ke stejnému závěru o I. stupni invalidity.* Odlišné posouzení, pokud jde o zvolenou rozhodující příčinou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu, vysvětlil už druhý posudek tím, že první posudek nezhodnotil celkový zdravotní stav žalobkyně. Třetí posudek tento názor potvrdil. A jak soud zmínil, jeho závěry jsou obzvláště přesvědčivé, protože k nim posudková komise došla po vyšetření žalobkyně. Pokud se všechny posudky přes tyto dílčí rozdíly shodly na určení I. stupně invalidity, lze z toho bez pochyb vycházet. Námitky žalobkyně – aniž by soud chtěl zlehčovat její zdravotní obtíže – nepřinesly takový argument, který by soud vedly k nutnosti pořizovat ještě znalecký posudek. Třetí posudek pak vyvrací vlastní hodnocení žalobkyně, podle kterého by se její stav dal podřadit pod kapitolu VIII, oddíl A, položku 8c přílohy k vyhlášce, což by vedlo k závěru o II. stupni invalidity.
31. Z provedeného dokazování ve správním řízení i v soudním řízení správním (viz body 14-20 výše) *vyplynulo, že pracovní schopnost žalobkyně poklesla o 40 %, což odpovídá invaliditě I.*

stupně. Naopak z něj neplyne, že by poklesla alespoň o 50 % (II. stupeň invalidity), jehož se žalobkyně domáhá. Třetí posudek zmiňuje, že pro stanovení vyššího poklesu pracovní schopnosti tu již nebyly důvody, a že zvolil horní hranici příslušného procentního rozmezí s ohledem na další onemocnění žalobkyně. Neshledal proto důvod procentní míru poklesu pracovní schopnosti ještě navyšovat (body 17-18 výše). *Skutkové okolnosti této věci nenasvědčují tomu, že by dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav žalobkyně dosahoval vyššího než I. stupně invalidity ve smyslu § 39 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění.*

32. Soud rozumí tomu, že žalobkyně přičítá svým potížím vysoký stupeň závažnosti. Opakuje, že je určité nechce nijak zlehčovat. Třetí posudek však přináší objektivní posouzení jejího zdravotního stavu, které doprovází pohled posudkového lékařství na věc. Posudková komise žalobkyni vyšetřila. A jak soud vysvětloval výše, posudek posudkové komise bývá rozhodujícím důkazem, pokud z hlediska své celistvosti a přesvědčivosti nevzbuzuje žádných pochyb. Skutečnosti nebo důkazy, které by správnost posudku mohly zpochybňovat, soud v žalobních námitkách neshledal.
33. Soud shrnuje, že žalobní námitky žalobkyně nejsou důvodné. Z provedeného dokazování plyne k datu vydání rozhodnutí žalované její invalidita I. stupně ve smyslu § 39 odst. 2 písm. a) zákona o důchodovém pojištění. Žalobkyně tedy není invalidní ve II. stupni invalidity ve smyslu § 39 odst. 2 písm. b) zákona o důchodovém pojištění. Žalovaná rozhodla po právu.
34. Při případném zhoršení zdravotního stavu lze očekávat, že k nové žádosti žalobkyně o změnu výše přiznaného invalidního důchodu z důvodu změny rozhodných skutečností [§ 56 odst. 1 písm. e) zákona o důchodovém pojištění] dojde též ke změně posudkového hodnocení zdravotního stavu žalobkyně z hlediska její dochované pracovní schopnosti.

VII. Závěr a náklady řízení

35. Krajský soud posoudil žalobní námitky jako nedůvodné. Proto žalobu zamítl. Neúspěšná žalobkyně nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalované žádné náklady řízení nad rámec její běžné administrativní činnosti nevznikly.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení podat kasační stížnost u Nejvyššího správního soudu. V řízení o kasační stížnosti musí stěžovatele zastupovat advokát.

Brno, 13. září 2023

Martin Kopa, v. r.
samosoudce